

Okul Yöneticilerinin Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi (Kayseri İli Örneği)*

Mahmut IŞIKGÖZ¹

¹Kocasinan Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürü-Kayseri. m.isikgoz@hotmail.com

Geliş Tarihi/Received:
07.09.2017

Kabul Tarihi/Accepted:
17.10.2017

Yayın Tarihi/Published:
27.12.2017

ÖZ

Kayseri ilindeki ilköğretim ve ortaöğretim okul yöneticilerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla betimsel nitelikte tarama modelinde desenlenmiş olan bu araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 eğitim öğretim yılı güz döneminde Kayseri il merkezi resmi ilk ve ortaöğretim okullarında görev yapan 344 okul müdürü oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri “Okul Rehberlik Hizmetlerine Dönük Değerlendirme Ölçeği” ile toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistik teknikleri yanı sıra non parametrik testlerden Mann Whitney-U ve Kruskal Wallis-H testleri tercih edilmiştir. Araştırma sonucunda, okul yöneticilerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin genel olarak olumlu olduğu, okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin cinsiyet, yöneticilik kıdemi ve eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı olarak değişmediği sadece görev yaptıkları okul türü değişkenine göre anlamlı olarak değiştiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Okul, öğrenci, rehberlik hizmetleri, okul yöneticileri.

Analyzing the Opinions of School Administrators Related to the Counselling Services (Kayseri Province Example)

ABSTRACT

The study group of this research which was designed in a descriptive screening model in order to determine the opinions of the primary and secondary school principals in Kayseri province about the guidance services at schools is composed of 344 school principals working in official primary and secondary schools in Kayseri provincial center for the fall semester of 2016-2017 academic year. Data of the research were collected with “Assessment Scale for Guidance Services at School”. In addition to the descriptive statistics techniques, Mann Whitney-U and Kruskal Wallis-H tests being among the non-parametric tests were preferred for data analysis. It has been observed following the research that the opinions of school principals about the guidance services at their schools are generally positive, the opinions of school principals about the guidance services don't change significantly by the variables of sex, management seniority and educational background and these opinions only change significantly by the variable of the type of school served.

Keywords: School, student, guidance services, school principals.

1. GİRİŞ

Günümüzde eğitimin niteliğini arttırmaya yönelik çalışmalardan birisi de bireylerin eğitim sürecine sağlıklı bir şekilde entegre edilmesidir. Tarihsel süreç içerisinde ister formal ister informal olsun bireylerin

* Bu çalışma 2016-2017 öğretim yılı güz dönemi Ahmet Yesevi Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Tezsiz Yüksek Lisans Programında sunulan dönem projesinden üretilmiştir

toplumsal beklentiler doğrultusunda eğitime düşüncesi eğitim ve öğretim olgusunu sürekli dinamik kılmıştır (Işıkgöz, 2015). Formal eğitimin verildiği okulların nitelikli, sağlıklı, üretken ve kendileri ile barışık bireyler yetiştirmek önemi işlevlerindedir. Okullarda öğretim faaliyetlerinin düzenlenmesinin yanı sıra bu faaliyetlerden istenen sonucun alınmasında rehberlik ve psikolojik danışma süreci önemli bir yere sahiptir. Çünkü çağdaş eğitim anlayışı çerçevesinde okullarda uygulanan eğitim yaklaşımındaki öğretim ve yönetim boyutlarına, örgenci kişilik hizmetleri eklenmiştir. Öğrenci kişilik hizmetleri, öğretim ve yönetim hizmetlerinden farklı olarak her öğrencinin kendi sınırlarının en üst seviyesine kadar gelişmesine imkân verecek ortamı hazırlamaya yöneliktir (Özabacı vd., 2008).

Sürekli gelişmekte ve değişmekte olan eğitim sistemimizde, artık öğretmen yerine öğrenci merkeze alınmakta, öğrencinin yeteneği yanında ilgi ve ihtiyaçları da göz önüne alınmak zorundadır. Toplumda meydana gelen gelişme ve değişimler eğitim kurumlarına da yansımış, okullar bu değişime ve gelişime ayak uydurmak için programları değiştirmiş ve gelişimlerden öğrencinin haberdar edilmesi ve ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarına uygun dersi, bölümü, eğitsel faaliyetleri, bir üst öğrenim programını seçmeleri için öğrencilere çeşitli hizmetleri sunmak zorunda kalmıştır (Seven ve Engin, 2012).

Türk Milli Eğitim Sisteminin yasal dayanaklarından olan 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun genel amaçlarında Türk Milletinin bütün fertlerini “Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek; İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak” olarak yetiştirmek temel hedefler olarak belirlenmiştir (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973). Yine aynı Kanunun 6. maddesinde Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri içerisinde yer alan “Yöneltilme İlkesi”nde “Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler. Milli eğitim sistemi, her bakımdan, bu yöneltilmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir. Bu amaçla, ortaöğretim kurumlarına, eğitim programlarının hedeflerine uygun düşecek şekilde hazırlık sınıfları konulabilir. Yöneltilmede ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme metotlarından yararlanılır” hükümlerine yer verilmiştir.

Toplumsal kalkınmanın itici gücünü olan eğitim, geçmişten günümüze dek önemini hep korumaktadır. Her ülke küreselleşen dünyamızla rekabet edebilecek, değişimi ve gelişimi yakalayabilecek donanımlı bireyler yetiştirmek ister. Eğitim, bu değişimi yakalayabilmenin en önemli aracıdır (Polat, 2009). Küresel çağda eğitim sürecinde meydana gelecek değişimde bazı hususların dikkate alınması gerekmektedir (Özden, 2002). Bu hususları şöyle sıralayabiliriz;

- ✓ *Bilgiyi temel alan eğitim programlarının izlenmesi,*
- ✓ *Çocuklara daha fazla düşünme, tartışma ve araştırma ortamı hazırlanarak; böylece, serbest düşünen, tartışan, araştıran ve bulduklarını değerlendirebilen bir toplum yapısının oluşturulması,*
- ✓ *Yetişkinlerin eğitim süreci dışında bırakılmayarak; eğitim ve teknolojiye uyumları konusunda sürekli eğitilmeleri,*
- ✓ *Derslerin ansiklopedik bilgileri yüklemek yerine, konuları ve olayları derinliğine anlamayı ve eleştirel düşünmeyi esas alması,*
- ✓ *Okulların, öğrencileri gelecek için gerekli bilgiyle yüklemek yerine, okulda verilen bilgilerin yaşam boyu yetmeyeceği görüşünden hareketle öğrenmeyi öğrenmeye geçmesi,*
- ✓ *Eğitimde sadece sözel ve sayısal zekâyı geliştirmek yerine, görsel, kinestetik, ritmik ve benlik gelişimini de içine alan çok yönlü zihin gelişimini hedeflemesi.*

Günümüzde eğitim sisteminden beklenen bu dönüşümler okullardan beklenmektedir. Genel olarak ülkenin geleceğini hazırlamak işlevini üstlenmiş eğitim örgütleri; geleceği görmek ve gelecek için gerekli olan değişim gereksinimlerini belirlemek, bunları gerçekleştirmek ve etkili biçimde sürekli hale getirmek durumundadırlar (Beycioğlu ve Aslan, 2010). Çünkü okullar eğitim sürecinin en büyük kısmını oluşturur. Okullarda verilen formal eğitim ise amaçlıdır; önceden hazırlanmış bir program çerçevesinde planlı olarak yapılır ve öğretim yoluyla gerçekleştirilir. Eğitim süreci öğretmen tarafından planlanır, uygulanır ve izlenir. Eğitim başlangıcından bitişine kadar özel bir çevre içinde kontrollü olarak yürütülür (Fidan, 2012). Bu süreçte en önemli görev eğitim iş görenlerine düşmektedir. Eğitim örgütlerinde yer alan iş görenler içerisinde, doğrudan eğitim öğretim işini yürüten öğretmenler, insan ve diğer kaynakları sağlayıp işe koşan yöneticiler, bilgi, becerileriyle hizmet kalitesini artıran uzmanlar eğitim sisteminde önemli bir yere sahiptir (Başaran, 1996).

Türk Milli Eğitim Sisteminin amaç ve ilkeleri doğrultusunda bireyin kendisini fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden tanımasına, problem çözme gücünü geliştirmesine, doğru kararlar verebilmesine, çevresi ile olumlu ilişkiler kurabilmesi için gerekli tutum ve beceri kazanabilmesine ve ruhsal yönden sağlıklı ve topluma faydalı olabilmesine ve kendini gerçekleştirebilmesine, temel eğitimden başlayarak öğrencilerin okul içi ve okul dışı eğitim olanaklarını, meslekleri ve toplumun beklentilerini yeteneklerine uygun bir programı seçmesine yardımcı olmada rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetlerinin yeri ve önemi büyüktür. Çünkü bireyin, büyüme ve gelişme süreci içinde eğitimde esas alınması gereken temel ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaçlar onun; kişisel-sosyal, eğitsel ve mesleki gelişim alanlarındadır (Seven ve Engin, 2012).

İnsan yaşamının önemli bir sürecini kapsayan okul yaşantıları da toplumsal yaşam koşut olarak karmaşıklaşmış ve sorunla dolu hale gelmiştir. Toplumsal varlıktan bireye dönüşen insanın sorunlarını çözmek için ortaya çıkan “psikolojik danışma ve rehberlik alanı” bugün eğitimbilim alanının en önemli alt bilim dallarından birisi olmuştur (Yapıcı ve Yapıcı, 2016). Kişinin, ilgi ve merakı başta olmak üzere, diğer istidat ve kabiliyetlerini (gizilgüçlerini) uyandırmak, geliştirmek; zihinsel beceriler başta olmak üzere, onlara belirli beceriler kazandırmak için psikolojik danışma ve rehberlik alanından önemli ölçüde yararlanılmaktadır (Özyılmaz, 2013).

Duyan ve düşünen canlı bir varlık olarak insan, günlük yaşantısında birçok problemle karşılaşmaktadır. Bu problemler arasında aile içi, meslek içi, toplumsal ve bireysel sorunlar sayılabilir. Birey tüm bu problemlerle başa çıkmaya çalışırken aynı zamanda bazı tercihler yapmak, kararlar almak, yeni uyumlar sağlamak durumundadır (Hatunoğlu ve Hatunoğlu, 2006). Kişi sorunlarının birçoğunu kendi imkânları ile uygun bir çözüme kavuşturabilir ama bazı sorunlar bireyi köşeye sıkıştırır. Bu durumda kişi ya problemin çeşitleri, yönleri hakkında yeterli bilgiye, gerekli tecrübeye ve moral gücüne sahip değildir ya da kendini iyi tanımamaktadır. Bu süreçte kişi dışardan birinin “ bilen birinin” yardımına ihtiyaç duyacaktır (Tan, 2000). Nitekim bu kapsamda okullarda öğrencinin okul ortamından en yüksek yararı sağlayabilmesi için gerekli ortamı sağlamak ve varsa engelleri kaldırmak amacıyla öğrenci kişilik hizmetleri verilmektedir. Daha çok öğrencinin kişilik gelişimi ile ilgilenen bir hizmet alanı olan rehberlik hizmetleri de öğrenci kişilik hizmetleri kapsamında verilmektedir (Kuzgun, 1995).

Kişilik ve rehberlik hizmetleri ile öğrencinin kendini daha iyi tanıması, özelliklerinin farkında olması, kendine açık fırsat ve seçenekleri tanıması, gerçekçi kararlar alması, kendini geliştirebilmesi, karşılaştığı sorunlarla baş etme becerisi kazanması ve çevresine uyum sağlamasına yardım edilmeye çalışılır (Güven, 2006). Okullarda bu hizmetler Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği (MEB, 2001) doğrultusunda görev yapan rehber öğretmenlerin önderliğinde yürütülmektedir. Ancak bu durum rehberlik hizmetinin sadece rehber öğretmen tarafından yerine getirilmesi gereken bir görev olduğu anlamına gelmez. Çünkü Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği’nde de belirtildiği şekliyle, rehberlik bir ekip işidir ve yönetmelikte okuldaki bütün görevlilerin rehberlik

hizmetlerine ilişkin görevleri açıkça yazılmıştır. Bu nedenle, başta rehber öğretmen olmak üzere, okul yöneticileri ve sınıf öğretmenleri rehberliğe ilişkin temel teori ve uygulamaları bilmeli ve durumlarına uygun rehberlik tutumlarını sergilemeli, işbirliği içinde çalışmalıdırlar. Bu kapsamda okullardaki rehberlik hizmetlerine ilişkin işlevlerin yerine getirilmesinde öğretmen ve yöneticilerin tutumları önemlidir. Okul rehber öğretmenin daha olumlu algılanmasını sağlamak amacıyla rehber öğretmenlerin rollerinin nasıl algılandığını ve mesleki imajını geliştirip geliştirmediğini belirlenmesi için öğretmen ve yöneticiler arasında araştırma yapılması hizmetin niteliği açısından önemli görülmektedir (Ünal ve Ünal, 2010).

Çağdaş eğitimde okul, öğretim, yönetim ve öğrenci kişilik hizmetleri öğelerinden oluşmaktadır. Okullarda öğrenci kişilik hizmetleri içinde kendine özgü bir faaliyet grubu olan rehberlik hizmetleri, doğrudan bireyi hedef alan ve bireye yardımcı amaç edinen etkinliklerdir (Karataş ve Baltacı, 2013). Çünkü okullarda psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) hizmetleri, öğrencinin kendini daha iyi tanıması ve özelliklerinin farkına varması, fırsatlarını ve seçeneklerini tanıması, kendisi için gerçekçi kararlar alabilmesi, potansiyellerini getirebilmesi, karşılaştığı engel ve sorunlarla baş edebilmesi ve çevresine uyum sağlayabilmesi için yürütülen psikolojik yardım hizmetleridir (Güven, 2009).

Psikolojik danışma hizmetleri farklı kurumlarda da verilebilen hizmetler olsa da ülkemizde ağırlıklı olarak okul sisteminde verilmektedir. Türkiye'deki psikolojik danışmanların çok büyük bir kısmı okul sisteminde çalışmaktadır ve onlardan genellikle eğitsel rehberlik çalışmaları ile mesleki rehberlik çalışmaları yapmaları beklenmektedir (Korkut, 2007). Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin amaçlarına ulaşması için tüm paydaşların ortak bir anlayışla birlikte çalışması gerekir. Çalışmaların başarıya ulaşmasında her ne kadar öncelikli olarak psikolojik danışmanların etkililiği söz konusu olsa da okul yönetiminin, öğretmenlerin ve velilerin de önemli rol ve sorumluluklarının olduğu bir gerçektir (Camadan ve Sezgin, 2012).

Okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin öğretim liderliği, okulun hedeflerini etkili bir şekilde gerçekleştirmesine yardımcı olabilir. Okullarda, öğretim liderliği vurgulanarak, öğretim liderliği rollerine gerekli önem verilerek, eğitim-öğretimin kalitesi de artırılabilir (Özdemir ve Sezgin, 2002). Bu noktadan hareketle günümüz değişen eğitim anlayışları çerçevesinde okul yöneticilerinin rehberlik hizmetleri ile ilgili görüşlerinin neler olduğunun belirlenmesi, okul rehberlik hizmetlerinin etkenlik ve verimliliğine katkı sunması açısından çalışma önemli görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, Kayseri ilinde ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıda ki sorulara yanıt aranmıştır;

1- Kayseri ilinde ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri nelerdir?

2- Kayseri ilinde ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri; cinsiyet, yöneticisi oldukları okul türü, yöneticilik kıdemi ve eğitim durumu değişkenlerine göre değişmekte midir?

2. YÖNTEM

Araştırma Kayseri ilindeki ilköğretim ve ortaöğretim okul yöneticilerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla betimsel nitelikte tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim öğretim yılı güz döneminde Kayseri il merkezi resmi ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan 344 okul müdürü oluşturmaktadır.

Araştırma verileri Özabacı ve ark. (2008) tarafından geliştirilen "Okul Rehberlik Hizmetlerine Dönük Değerlendirme Ölçeği" ile toplanmıştır. Ölçek iki bölümden oluşup birinci bölümde okul yöneticilerinin cinsiyeti, yöneticisi oldukları okul türü, yöneticilik kıdemi ve eğitim durumuna ilişkin kişisel bilgilerini içeren 4 soru bulunmaktadır. Ölçeğin ikinci bölümünde okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik 14 madde yer almaktadır. Ölçekte yer alan her bir madde

cevaplandırılırken “Hiç Katılmıyorum” (1), “Katılmıyorum” (2), “Orta Derece Katılıyorum” (3), “Kısmen Katılıyorum” (4) ve “Katılıyorum” (5) işaretlenecek biçimde 5’li likert tipinde derecelendirilmiştir.

Ölçeğin aralık genişliğinin, “dizi genişliği/yapılacak grup sayısı” formülü ile hesaplanması göz önünde tutularak, araştırma bulgularının değerlendirilmesinde esas alınan aritmetik ortalama aralıkları; “1,00-1,80=Hiç Katılmıyorum”, “1,81-2,60=Katılmıyorum”, “2,61-3,40=Orta Derece Katılıyorum”, “3,41- 4,20=Kısmen Katılıyorum” ve “4,21-5,00= Katılıyorum” şeklindedir. Ölçekteki puanlar, 1,00 ile 5,00 arasında olduğundan, puanlar 5,00’e yaklaştıkça yöneticilerin maddeye katılım düzeylerinin yüksek, 1,00’e yaklaştıkça ise düşük olduğu kabul edilmiştir. Mevcut araştırmada ölçeğin iç tutarlılık Cronbach Alfa katsayısı, .79 olarak hesaplanmış olup bu sonuca göre verilerin güvenilir olduğu söylenebilir.

Verilerin analizinde öncelikle Kolmogorow Smirnov tek örneklem testi ile verilerin normal dağılıp dağılmadığına bakılmış, test sonucunda verilerin normal dağılımdan farklı dağıldıkları görülmüştür (Tablo 1). Bu sonuca göre verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistik teknikleri yanı sıra non parametrik testlerden Mann Whitney-U ve Kruskall Wallis-H testleri tercih edilmiştir. Verilerin yorumlanmasında anlamlılık düzeyi için $p < 0,05$ değeri baz alınmıştır.

Tablo 1. Verilerin Normal Dağılım Gösterip Göstermediğine İlişkin Tek Örneklem Kolmogorow Smirnov Testi Sonuçları

Parametreler		Toplam
N		344
Normal Parametreler	Ort	52,9593
	SD	8,26624
Z		,101
p		,000

3. BULGULAR

Araştırmada öncelikle katılımcıların demografik özellikleri incelenmiş sonuçlar Tablo 2’de sunulmuştur .

Tablo 2. Katılımcıların Kişisel Bilgilerine İlişkin Dağılımlar

Cinsiyet	n	%
Erkek	310	90,1
Kadın	34	9,9
Okul Türü		
İlkokul	146	42,4
Ortaokul	88	25,6
Lise	110	32,0
Yöneticilik Kıdemi		
1-5 Yıl	136	39,5
6-10 Yıl	56	16,3
11-15 Yıl	50	14,5
16-20 Yıl	45	13,1
21-25 Yıl	23	6,7
26 Yıl Üstü	34	9,9
Eğitim		
Önlisans	21	6,1
Lisans	278	80,8
Yükseklisans	44	12,8
Doktora	1	0,3
Toplam	344	100,0

Tablo 2’ ye göre araştırmaya katılan okul yöneticilerinin 310’ u (%90,1) erkek, 34’ü (%9,9) kadındır. Yöneticilerin 146’ sı (%42,4) ilkokul, 88’i (%25,6) ortaokul, 110’u (%32,0) lisede görev yapmaktadır. Kıdem olarak yöneticilerin 136’ si (%39,5) 1-5 yıl, 56’ sı (%16,3) 6-10 yıl, 50’si (%14,5) 11-15 yıl, 45’i (%13,1) 16-20 yıl, 23’ü (%6,7) 21-25 yıl arası kıdeme sahipken, 34’ü (%9,9) 26 yıl ve üstü yöneticilik kademine sahiptir. Yöneticilerin 21’ i (%6,1) ön lisans, 278’i (%80,8) lisans, 44’ ü (%12,8) yüksek lisans ve 1’i (%0,3) doktora öğrenim düzeyindedir. Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin tamamına yakını erkek olup çoğunluğunun lisans mezunu olduğu dikkati çekmektedir. Okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin dağılımları tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Okul Yöneticilerinin Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımları

	Ort	SD
1. Her okulda bir psikolojik danışman bulunması gerektiğini düşünüyorum.	4,69	0,85

2. Rehberlik servisinin sürekli bir birim olarak okulda yer almasının öğrenci gelişimi açısından yararlı olacağını düşünüyorum.	4,72	0,80
3. Rehberlik uzmanlarının yönlendirmesi olmadan da okuldaki rehberlik hizmetlerinin sınıf ve branş öğretmenleri tarafından etkili bir şekilde yürütülebileceğini düşünüyorum.	2,63	1,36
4. Bir rehberlik uzmanının, okuldaki rehberlik hizmetlerini okuldaki bir birimden değil de merkezden yürütmesinin yeterli olacağı görüşündeyim.	2,07	1,29
5. Bir rehberlik uzmanının, belirli zaman aralıkları ile okula gelip sorunlu öğrencilerle görüşmelerinin rehberlik hizmetleri açısından yeterli olduğu görüşündeyim.	2,25	1,41
6. Rehberlik uzmanlarının okullarda ki rehberlik hizmetlerini öğrenci, veli ve öğretmenlere yönelik eğitim seminerleri ile sınırlı tutmasının yeterli olduğunu düşünüyorum.	2,16	1,27
7. Rehberlik uzmanının öğrenciyi bire bir tanınması açısından rehberlik servisinin okulda sürekli bir birim olarak varlığının önemli olduğunu düşünüyorum.	4,62	0,91
8. Rehberlik uzmanının, okuldaki rehberlik hizmetlerinin yürütülmesi dışında idari bölüme de yardımcı olduğu için okulda bulunması gerektiğini düşünüyorum.	3,56	1,55
9. Rehberlik servisinin okul yönetimi, öğretmen ve veli arasında iletişimi sağlayan sürekli bir birim olduğu görüşündeyim.	4,29	1,15
10. Okuldaki rehberlik servisinin okuldaki sorunlara büyümeden müdahale ettiği düşüncesindeyim.	4,00	1,16
11. Disipline verilen öğrenciyle ilgili olarak psikolojik danışmanın görüşünü almanın önemli olduğunu düşünüyorum.	4,47	0,91
12. Öğrenci, veli ve öğretmenlere yönelik seminer konularında psikolojik danışmanın fikrini almanın önemli olduğunu düşünüyorum.	4,47	0,91
13. İlgi ve yeteneklerini, ihtiyaçlarının farkına vararak kendini tanıması için öğrenciyi rehberlik hizmetlerinden yararlanması gerektiğini düşünüyorum.	4,63	0,79
14. Öğrencilerin gelişiminin takip edilmesinde rehberlik uzmanlarının etkin rol oynadığı düşüncesindeyim.	4,39	1,02
Toplam	3,78	0,59

Tablo 3 incelendiğinde okul yöneticilerin rehberlik hizmetlerine ilişkin genel görüşlerinin olumlu olduğu ($3,78\pm 0,59$) görülmektedir. Okul yöneticilerinin; “Her okulda bir psikolojik danışman bulunması gerektiğini düşünüyorum ($4,69\pm 0,85$), “Rehberlik servisinin sürekli bir birim olarak okulda yer almasının öğrenci gelişimi açısından yararlı olacağını düşünüyorum ($4,72\pm 0,80$), “Rehberlik uzmanının öğrenciyi bire bir tanınması açısından rehberlik servisinin okulda sürekli bir birim olarak varlığının önemli olduğunu düşünüyorum” ($4,62\pm 0,91$), “Rehberlik servisinin okul yönetimi, öğretmen ve veli arasında iletişimi sağlayan sürekli bir birim olduğu görüşündeyim” ($4,29\pm 1,15$), “Disipline verilen öğrenciyle ilgili olarak psikolojik danışmanın görüşünü almanın önemli olduğunu düşünüyorum” ($4,47\pm 0,91$), “Öğrenci, veli ve öğretmenlere yönelik seminer konularında psikolojik danışmanın fikrini almanın önemli olduğunu düşünüyorum” ($4,47\pm 0,91$), “İlgi ve yeteneklerini, ihtiyaçlarının farkına vararak kendini tanıması için öğrenciyi rehberlik hizmetlerinden yararlanması gerektiğini düşünüyorum” ($4,63\pm 0,79$) ve “Öğrencilerin gelişiminin takip edilmesinde rehberlik uzmanlarının etkin rol oynadığı düşüncesindeyim” ($4,39\pm 1,02$) görüşlerine katılarak olumlu görüş bildirmişlerdir. Okul yöneticilerinin okullarındaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinde rehberlik ve psikolojik danışma öğretmenlerinin önemli rol oynadığı konularında görüş birliği içerisinde oldukları söylenebilir.

“Rehberlik uzmanının, okuldaki rehberlik hizmetlerinin yürütülmesi dışında idari bölüme de yardımcı olduğu için okulda bulunması gerektiğini düşünüyorum” ($3,56\pm 1,55$), “Okuldaki rehberlik servisinin okuldaki sorunlara büyümeden müdahale ettiği düşüncesindeyim” ($4,00\pm 1,16$) görüşlerine kısmen katılırken, “Rehberlik uzmanlarının yönlendirmesi olmadan da okuldaki rehberlik hizmetlerinin sınıf ve branş öğretmenleri tarafından etkili bir şekilde yürütülebileceğini düşünüyorum” ($2,63\pm 1,36$) görüşüne orta derece katıldıklarını belirtmişlerdir. Okul yöneticileri rehberlik ve psikolojik danışma uzmanlarının idari işlerde görev almaları, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin uzmanı olmayan diğer alan öğretmenlerinin de yürütebileceği hususlarında görüş birliği içerisinde olmadıkları söylenebilir.

Okul yöneticileri “Bir rehberlik uzmanının, okuldaki rehberlik hizmetlerini okuldaki bir birimden değil de merkezden yürütmesinin yeterli olacağı görüşündeyim” ($2,07\pm 1,29$), “Bir rehberlik uzmanının, belirli zaman aralıkları ile okula gelip sorunlu öğrencilerle görüşmelerinin rehberlik hizmetleri açısından yeterli olduğu görüşündeyim” ($2,25\pm 1,41$) ve “Rehberlik uzmanlarının okullarda ki rehberlik hizmetlerini öğrenci, veli ve öğretmenlere yönelik eğitim seminerleri ile sınırlı tutmasının yeterli olduğunu düşünüyorum” ($2,16\pm 1,27$) görüşlerine katılmadıklarını ifade ederek olumsuz görüş bildirmişlerdir. Okul

yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin cinsiyete değişkenine göre dağılım sonuçları Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Okul Yöneticilerinin Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Değişkenine Göre Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	S.O.	S.T.	U	Z	p
Erkek	310	173,55	53802,00	4943,00	-0,59	0,55
Kadın	34	162,88	5538,00			
Toplam	344					

Tablo 4’e göre okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır ($p>0,05$). Bir diğer ifade ile okul yöneticilerinin okullarında rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri cinsiyete göre değişmemektedir. Okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin görev yaptıkları okul türü değişkenine göre dağılım sonuçları Tablo 5 ve Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 5. Okul Yöneticilerinin Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Görüşlerinin Okul Türü Değişkenine Göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Okul Tür	N	S.O.	Ki-Kare	df	p
İlkokul	146	186,50			
Ortaokul	88	169,72	5,95	2	0,05
Lise	110	156,15			
Toplam	344				

Tablo 5 incelendiğinde, yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin görev yaptıkları okul türü değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir ($p<0,05$). Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere uygulanan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre anlamlı farkın sadece ilkokul ve lisede görev yapan okul yöneticileri arasında olduğu görülmüştür (Tablo 6). İlkokulda görev yapan okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin sıra ortalaması lisede görev yapan okul yöneticilerine göre daha yüksektir. İlkokul öğrencilerinin rehberlik hizmetlerine daha çok ihtiyaç duymasının ilkokul yöneticilerinin görüşlerinin daha olumlu çıkmasına yol açtığı düşünülmektedir.

Tablo 6. Okul Yöneticilerinin Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Görüşlerinin Okul Türü Değişkenine Göre Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Okul Tür	N	S.O.	S.T.	U	Z	p
İlkokul	146	138,31	20193,50	6597,50	-2,44	0,01
Lise	110	115,48	12702,50			
Toplam	256					

Okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin yöneticilik kıdemi değişkenine göre dağılım sonuçları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Okul Yöneticilerinin Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemi Değişkenine Göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Yöneticilik Kıdemi	N	S.O.	Ki-Kare	df	p
1-5 Yıl	136	176,97			
6-10 Yıl	56	155,71			
11-15 Yıl	50	166,07	8,05	5	0,15
16-20 Yıl	45	170,69			
21-25 Yıl	23	149,67			
26 Yıl Üstü	34	209,57			
Toplam	344				

Tablo 7 incelendiğinde, yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin sahip oldukları yöneticilik kademelerine göre anlamlı olarak değişmediği görülmektedir ($p>0,05$). Bu sonuç rehberlik hizmetlerinin her eğitim seviyesinde öneminin artması, yıllar içerisinde her şart ve koşulda yerini sürekli koruması, kıdem yönünden yöneticilerin fikirlerinde değişme yaratmadığı düşünülebilir. Okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin eğitim durumu değişkenine göre dağılım sonuçları Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Okul Yöneticilerinin Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Görüşlerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Eğitim Durumu	N	S.O.	Ki-Kare	df	p
Önlisans	21	196,45			
Lisans	278	171,01	1,64	3	0,64

Yükseklisans	44	169,22
Doktora	1	228,00
Toplam	344	

Tablo 8 incelendiğinde, yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı olarak değişmediği görülmektedir ($p>0,05$). Bu sonuç cinsiyet ve yöneticilik kıdemi açısından yöneticilerin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin değişmemesine paralel olarak çıkması beklenen bir sonuç olduğu söylenebilir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kayseri ilinde resmi ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenlere göre incelendiği bu çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır;

Okul yöneticilerinin okullarındaki rehberlik hizmetlerine ilişkin genel görüşleri olumlu olmakla birlikte “Bir rehberlik uzmanının, okuldaki rehberlik hizmetlerini okuldaki bir birimden değil de merkezden yürütmesinin, “Bir rehberlik uzmanının, belirli zaman aralıkları ile okula gelip sorunlu öğrencilerle görüşmelerinin ve “Rehberlik uzmanlarının okullarda ki rehberlik hizmetlerini öğrenci, veli ve öğretmenlere yönelik eğitim seminerleri ile sınırlı tutmasının yeterli olamayacağı görüşündedirler.

Özabacı ve ark. (2008)’nın yürütmüş oldukları araştırma sonucunda; okul yöneticilerinin her okulda bir psikolojik danışman bulunması gerektiğini, rehberlik servisinin sürekli bir birim olarak okulda yer almasının öğrenci gelişimi açısından yararlı olacağını düşündüklerini ancak psikolojik danışmanların okullardaki rehberlik hizmetlerini öğrenci, veli ve öğretmenlere yönelik eğitim seminerleri ile sınırlı tutmasının, bir psikolojik danışman’ın belirli zaman aralıkları ile okula gelip sorunlu öğrencilerle görüşmelerinin ve bir psikolojik danışman’ın okuldaki rehberlik hizmetlerini okuldaki bir birimden değil de merkezden yürütmesinin yeterli olamayacağı görüşünde olduklarını rapor etmişlerdir. Bu sonuç araştırma sonucumuzla paralellik göstermektedir.

Meşeci ve ark. (2007) çalışmalarında okul müdürlerinin okul psikolojik danışmanı ve rehberlik servisini okulun ayrılmaz bir parçası olarak kabul ettiklerini ancak servisi ve serviste çalışanları yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir. Tuzcuoğlu (1995), ilköğretim okullarında ki rehberlik servislerinden beklentiler ve rehberlik servisinin öğrenciler üzerindeki etkisini incelediği araştırma sonucunda, örnekleme oluşturan kişilerin rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin yüksek olduğunu görmüştür. Yine alan yazın incelendiğinde okullarda yöneticilerin rehberlik çalışmaları ve psikolojik danışmanlara ilişkin olumlu bir algı içerisinde oldukları (Onur, 1997; Peker ve Kaygusuz, 2009), rehberlik hizmetlerinin okullardaki önem ve gerekliliğine vurgu yaptıkları (Camadan ve Sezgin, 2012; Karataş ve Polat, 2013) görülmektedir.

Okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin cinsiyet, yöneticilik kıdemi ve eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı olarak değişmediği sadece görev yaptıkları okul türü değişkenine değiştiği görülmektedir. Araştırmamızın bu bulgusu alan yazında benzer araştırma sonuçlarının bazı bulguları ile örtüşmektedir. Gündüz ve ark. (2014)’nın “Okul Yöneticilerinin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Görüşleri”ni incelediği çalışmalarında, okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin cinsiyet, hizmet yılı, okul türü ve okuldaki psikolojik danışman sayısı değişkenlerine göre farklılaşmadığını belirtmişlerdir. Araştırmanın bu bulguları okul türü değişkeni hariç araştırmamızın bulguları ile paralellik göstermektedir. Özabacı ve ark. (2008) çalışmalarında, okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin kurum türüne göre okul rehberlik hizmetleri değerlendirme listesindeki bazı maddelerde ilköğretim idarecileri lehine anlamlı bir fark bulmuşlardır.

Araştırma sonuçlarına bağlı olarak şu öneriler getirilmiştir;

1-Araştırmanın daha geniş bir örneklem grubu üzerinde tekrarlanması araştırmanın sonucuna farklı bakış açıları getirebilir.

2-Araştırmada okul yöneticilerinin görüşlerinin yanı sıra okul rehberlik öğretmenleri ve rehberlik hizmeti alan öğrencilerin görüşleri birlikte alınarak karşılaştırmalı bir değerlendirme yapılabilir.

- 3-Araştırma MEB' e özel okul yöneticilerini de kapsayacak şekilde tekrarlanabilir.
- 4-Dışarıdan okullara sunulan rehberlik hizmetlerinin yeterli olmadığına ilişkin ilgili mercilere kapsamlı rapor sunulabilir.
- 5-Rehberlik öğretmeni olan ve olmayan okul yöneticilerinin rehberlik algıları karşılaştırmalı olarak incelenebilir.
- 6-Okul yöneticilerinin rehberlik hizmetleri algıları ile servis görevlisine sundukları fiziksel imkân ve diğer destekler incelenebilir.
- 7-Rehberlik servisleri uzmanlarının sorunlu öğrencilerle görüştüğü algısına sahip okul müdürlüklerinin öğrenci sayısı ve norm kadrolarının da değişken olarak alınması ve ayrıca çalışılması farkındalık yaratabilecektir.

5. KAYNAKLAR

- Başaran İ.E. (1996). *Türkiye eğitim sistemi*. (Üçüncü Baskı). Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Beycioğlu, K. & Aslan, M. (2010). Okul gelişiminde temel dinamik olarak değişim ve yenileşme: okul yöneticileri ve öğretmenlerin rolleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 153-173.
- Camadan, F. & Sezgin, F. (2012). İlköğretim okulu müdürlerinin okul rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri üzerine nitel bir çalışma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(38), 199-211.
- Fidan, N. (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme*. (Üçüncü Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Gündüz, B., İnandı, Y. & Tunç, B. (2014). Okul yöneticilerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri: Betimsel bir çalışma. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 19-34, doi: 10.12973/jesr.2014.42.2
- Güven, M. (2006). *Okullarda rehberlik servisleri-hizmetleri*. A. Kaya içinde, Psikolojik Danışma ve Rehberlik (3.Baskı, ss:63-91). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Güven, M. (2009). Milli Eğitim Bakanlığı müfettişlerinin okul rehberlik hizmetleri ve denetimiyle ilgili görüşleri. *Journal of International Social Research*, 2(9), 171-179.
- Hatunoğlu, A. & Hatunoğlu, Y. (2006). Okullarda verilen rehberlik hizmetlerinin problem alanları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 333-338.
- Işıkgöz, E. (2015). Ortaokul beden eğitimi ve spor dersi öğretim programının temel ilkelerine ilişkin beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri (Sakarya İli Örneği), *Sakarya University Journal of Education*, 5/3 27-41.
- Karataş, İ. & Polat, M. (2013). Okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine bakış açıları üzerine okul rehber öğretmenlerinin görüşleri. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 105-124.
- Karataş, Z. & Şahin Baltacı, H. (2013). ortaöğretim kurumlarında yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni, öğrenci ve okul rehber öğretmenin (psikolojik danışman) görüşlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 427-460.
- Korkut, F. (2007). Psikolojik danışmanların mesleki rehberlik ve psikolojik danışmanlık ile ilgili düşünceleri ve uygulamaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(32), 187-197.
- Kuzgun, Y. (1995). *Rehberlik ve psikolojik danışma* (Yedinci Baskı), Ankara: ÖSYM Yayınları.
- MEB (2001). Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği. Resmi Gazete. 24376, Nisan.
- Meşeci, F., Özcan, N. & Bozdemir, P. (2007). Öğretmen ve müdürlerin okul psikolojik danışma ve rehberlik servisine yönelik algıları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 157-171.
- Milli Eğitim Temel Kanunu (1739 S.K.). 1973. Resmi Gazete. 14574, Haziran.
- Onur, M. (1997). *Giresun ili merkez liselerindeki yönetici, öğretmen ve öğrencilerin rehberlik anlayışlarının incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Özabacı, N., Sakarya, N.& Doğan, M. (2008). Okul yöneticilerinin okuldaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(19), 8-22.
- Özdemir, S., & Sezgin, A.G.F. (2002). Etkili okullar ve öğretim liderliği. *Kirgizistan Manas Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 266-282.
- Özden, Y. (2002). *Eğitimde yeni değerler*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Özyılmaz, Ö. (2013). *Türk milli eğitim sisteminin sorunları ve çözüm arayışları*. Ankara: PEGEM Akademi.
- Peker, A. & Kaygusuz, C. (2009). Genel ve meslek liselerindeki öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeylerinin incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 96-110.
- Polat, S. (2009). Öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime yönelik kişilik özellikleri. *International Online Journal of Educational Sciences*, 1(1), 154-164.

- Seven, M.A. & Engin, A.O. (2012). Eğitimde rehberliğin önemi. *EKEV Akademi Dergisi*, 16(51), 247-259.
- Tan, H. (2000). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Tuzcuoğlu, N. (1995). *İlkokullarda rehberlik servislerinden beklentiler ve rehberlik servisinin öğrenciler üzerindeki etkisi*, (Yayınlanmamış doktora tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ünal, A. & Ünal, E. (2010). Öğretmen ve öğrencilerin rehber öğretmeni algılamalarına ilişkin bir durum çalışması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 919-945.
- Yapıcı, M. ve Yapıcı, Ş. (2016). Öğretmen rolleri. http://www.academia.edu/5954148/%C3%96%C4%9Fretmen_Rolleri, Erişim Tarihi: 26 Aralık 2016